

Rued Langgaard: Symfoni nr. 5, version 2 “Steppenatur (Sommersagnsdrama)” (BVN 216)

Kritisk førsteudgave ved Bendt Viinholt Nielsen

Kilder og kritisk beretning

Kilder

- A. Partitur. Autograf (1931)
- B. Partitur “Symfonisk Festspil” (1920)
- C. Partitur Symfoni nr. 5, version 1 (1917-18/1926)
- D. Skitser til nye afsnit og passager (1931)
- E. Partiturfragmenter (1931)
- F. Orkesterstemmer (1937)

A. Partitur. Autograf (1931)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 17,1 (mu 6509.0802). Proveniens: Danmarks Radios nodebibliotek 1937; Det Kongelige Bibliotek 1965.

Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser og rettelser i autograf med blyant og rød farvestift (1 side pag. 10 er dog, med undtagelse af instrumentangivelserne, i Constance Langgaards håndskrift). Dirigentnotater i Launy Grøndahls hånd med såvel blyant som rødt og sort blæk samt blå og rød farvestift.

Titel: “Steppenatur” / (Sommersagnsdrama) / Symfoni No 5 i een Sats / for / Orkester / af / Rued Langgaard. / Op. 9. / Partitur (Autograf) Komp. 1918 (Sommersagnsdrama) / Komposition og Instrumentation fuldstændig omarb. 1931. Juli.

Bindtitel i autograf (påklæbet mærkat): *Rued Langgaard / “Steppenatur” / Symfoni No 5. / Op. 9. / Orkesterpartitur (Autograf) / 1931.* – Mærkatet er med blyant påtegnet 3870 [= registreringsnummeret i Danmarks Radios nodebibliotek]; på bindet findes endnu en påklæbet mærkat påtrykt Frederik IX’s monogram samt *Det Kongelige Bibliotek / Musikafdelingen* og påtegnet *Rued Langgaard*.

Dateringer: første nodeside for oven til venstre: *8/6 31.* – til slut signeret og dateret *Rud Langgaard. / Thurö d. 5 August 1931. / Komp. 1918.*

38 blade, 34 × 27 cm; 72 beskrevne sider, pagineret: (titelside), (3 blanke sider), 1-71, (1 blank side); siderne 11-58 oprindelig pagineret 9-56. Indbundet i sort bind af stift pap (forsats og friblade findes ikke).

Papirtype: *Wilhelm Hansen [bomærke] No. 8 Folio 22.*

Bindets inderside rummer en oversigt over opførelser af tidligere versioner [dvs. *Sommersagnsdrama*, *Symfonisk Festspil* og *Symfoni nr. 5, version 1*] (oplysningerne er mangelfulde og delvis ukorrekte); blad 2 rummer recto for oven en udraderet, nu næsten ulæselig blyantspåskrift: *Og de red ind i det Elverland / [der Sol] skinner [rød som] Lue / Dansk Folkevise [...] Se Thor Lange: Indtryk fra Danmark / i “Langt borte” [Kbh. 1917, s. 188].*

Kommentar.

Opusnummeret stammer fra den nummerering af sine hovedværker, RL foretog i begyndelsen af 1930erne (se herom: *Bendt Viinholt Nielsen: Rued Langgaards Kompositioner*, 1991; s. 58-59). RL indleverede partituret til Statsradiofonien (Danmarks Radio) i oktober 1936, det blev antaget og stemmerne (kilde **F**) udskrevet på

radiofoniens foranledning og bekostning. Uropførelsen den 8. juli 1937 var en studieopførelse under Launy Grøndahls ledelse. Manuskriptet rummer en del autografe rettelser og blyantstilføjelser, som fandtes i kilden, inden orkesterstemmerne blev udskrevet. Det gælder eksempelvis et divisi i vl I i t. 27-33. Nogle supplerende detaljer, som er indføjet i partituret med farvestift og blyant i RLs og Grøndahls hånd, findes ikke i orkesterstemmerne, og må altså være kommet til i forbindelse med indstuderingsarbejdet og prøveforløbet, som RL uden tvivl overværede. Vigtigst er metronomangivelserne, som er indført i partituret med blyant af RL. – Efter uropførelsen indgik partitur og stemmer i radioens nodebibliotek under løbenummeret 3870. Komponisten havde ikke partituret i hænderne siden hen. Opusnummeret fik derfor lov at stå, selv om RL hurtigt forlod denne nummereringspraksis. Man bemærker, at han har rettet stavemåden af sit fornavn fra *Rud* til *Rued* i titelpåskrifterne (men ikke i manuskriptets slutdatering). Renskriftens oprindelige side 1-8 foreligger i dag som fragmentet kilde **E**. Disse 8 sider blev erstattet af partiturets nuværende s. 1-10 på et fremskredet tidspunkt i renskrivningsprocessen, efter at RL havde opdaget, at han havde glemt 3 takter i forbindelse med skiftet fra s. 4 til s. 5 og endvidere havde besluttet at tilføje 5 indledningstakter til værket samt udelade en takt efter t. 51. De reviderede sider blev udfærdiget, da han var nået til nuværende side 58 i renskriften. Siderne 1-8 blev taget ud og de nye sider 1-10 sat ind, hvorefter resten af den foreliggende renskrift fra side 9 til og med side 56 blev ompagineret 11-58 (fra s. 59 er der ingen rettelser i pagineringen). Den sidste af de nye, indledende sider (s. 10) blev udfærdiget af CL med den gamle s. 8 som forlæg (kilde **E** s. 8). – Det udraderede motto hidrører fra en tidlig fase, hvor symfonien var betitlet “Elverland”. Det er sandsynligvis den titel, der oprindeligt har stået på partiturets titelblad, og som siden blev udraderet og overskrevet med “Steppenatur”. Da Statsradiofonien i oktober 1936 modtog partituret fra RL, bar det den sidstnævnte titel.

B. Partitur “Symfonisk Festspil” (1920)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 17,3.

Afskrift [Karl Lahn]. Blæk; forsynet med tilføjelser samt skitseprægede rettelser og notater i autograf med blæk og blyant; dirigentpåtegninger med blyant og blå farvestift.

Titel: [...] *Symfoni i F dur* (Nr. 5.) [opr.: *Symfonisk Festspil*] / for / Orkester / af / *Rud Langgaard*. / [...] / *Partitur*

Overskrifttitel (første nodeside) i autograf (blæk): *Symfoni No 5*. [tilføjet med blyant:] (*Symfoni à la russe*.)

Datering samt spilletid anført til slut (i autograf): *Komponeret. 1920. (13 Minutter)*

30 blade, 33,5 × 27 cm; 60 beskrevne sider, pagineret: (titelside), 2-60. Manuskriptet har været indbundet, men bindet er revet af og hæftningen i ryggen er delvis løsnet.

Papirtype: *K.U.V. Beethoven Papier Nr. 36 (22 Linien)*.

Påtegninger på titelbladet: for oven til venstre er med blyant angivet *13 Min.* og til højre findes en blyantspåtegning i Hans Seeber-van der Floes håndskrift: *I deutsche Auffühg 8/IV 1922. Berlin (Blüthner Orchester)*; endvidere findes to oversigter i autograf over opførelser (1921 København, 1922 Berlin, 1922 Wien) samt et notat for neden til højre i autograf: *Afskrift. Ved Kammermusiker Lahn Carlsruhe*.

Kommentar.

Symfonisk Festspil blev komponeret 1920 på basis af *Sommersagnsdrama*, et orkesterværk fra 1917-18, der senere i forkortet form fik titlen *Symfoni nr. 5*, version 1 (kilde **C**). Til *Symfonisk Festspil* foreligger et fragmentarisk bevaret blyantspartitur i Langgaards håndskrift og angiveligt efterfølgende trukket op med rødt blæk af komponistens mor, Emma Langgaard (RLS 17,4, ikke beskrevet her). Dette ‘foreløbige’ partitur synes at have været det, RL benyttede, da han i 1921 uropførte værket i Dansk Koncertforening i København. Nærværende afskrift har dette manuskript som forlæg. Afskriftpartituret blev anvendt ved de to følgende opførelser i Berlin 1922 og Wien samme år, begge gange dirigeret af Hans Seeber-van der Floe. På et tidspunkt ændrede RL titlen på manuskriptet til *Symfoni nr. 5*. Det skete formodentlig umiddelbart før eller i sammenhæng med, at han påbegyndte en ny, 2. version af symfonien, altså 1930 eller 1931. RL benyttede simpelt hen partiturfafskriften her som udgangspunkt og kladde for den nye symfoniversion. Utallige skitseprægede rettelser, tilføjelsen af celestestemmen og nogle notater om det nye værks form vidner herom tillige med overskrifttitlen *Symfoni à la russe*, som peger frem mod version 2. Partiturets slutning fra s. 46 og fremefter er også revideret med blyant, men den blev ikke anvendt i version 2.

C. Partitur Symfoni nr. 5, version 1 (1917-18/1926)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 17,2.

Afskrift [Karl Lahn]. Blæk; revideret af RL (udraderinger, tilføjelser og rettelser i blæk, farvestift og blyant).

Titel (i autograf): *Rued Langgaard: / Symfoni N° 5. / (1ste Version. (1918)) / for Orkester. / Partitur. / [Notat for neden:] Omarbejdet. 1931. (2den Version.) / Partitur og Stemmer / i Statsradiofoniens / Musikarkiv.*

Overstreget overskrifttitel (autograf): *Symfoni No 5. Version I.*

Datering til slut (i autograf): *Komp. (og instr.) Efteraar. 1918.*

28 blade, 35,5 × 26 cm; 56 beskrevne sider, pagineret: (titelside), (første nodeside), 1-54. Indbundet i biblioteksbind med kong Frederik IX's monogram.

Papirtype: blad 1: 28 systemer (ingen angivelse af fabrikat); – blad 2-28: 24 systemer (ingen angivelse af fabrikat).

På første (upag.) nodeside (i autograf): *"Nøkken spiller for Stjernerne smaa, / han véd at til Himlen han aldrig vil naa" / (Erik Bøgh.) / Symfoni No 5.*

På s. 1 for oven i autograf: *Opført ved min Koncert 1927. April. Dirigent: Ego.* Rundt omkring findes bemærkninger under overskriften *Til Nodestikkeren.*

Kommentar.

Afskrift af kompositionen *Sommersagnsdrama* udført af Karl Lahn i Karlsruhe, antagelig i 1924. RL foretog i 1926 en betydelig forkortelse og revision af partituret. Denne version blev opført 1927 af Københavns Filharmoniske Orkester med komponisten som dirigent. Enkelte detaljer i partituret blev efterfølgende revideret, formodentlig i 1927 eller 1928. Ved en senere udskiftning af titelbladet blev partituret betegnet "1ste Version" i modsætning til den i 1931 komponerede og her udgivne "2den Version". – Version 1 blev publiceret af Rued Langgaard Udgiven i 2002. Der henvises til den kritiske beretning for så vidt angår øvrige kilder til version 1.

D. Skitser til nye afsnit og passager (1931)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling. RLS 17,6-7. Autograf.

RLS 17,6: 4 løse, upaginerede blade, 35 × 26 cm (blad 1 og 3), 35,5 × 27 cm (blad 2) samt et nodebladsudsnit: 15 × 27 cm (blad 4).

RLS 17,7: 2 løse, upaginerede blade, 35 × 26 cm.

Indeholder præliminære skitser (**D1**) og partiturskitsefragmenter (**D2**):

D1. Præliminære skitser noteret på 2 systemer, dog stedvis på 1 eller 3 systemer; blyant og blæk.

Findes på RLS 17,6 [blad 1-4] samt RLS 17,7 [blad 1v]:

RLS 17,6:

– blad 1r: titelside vedr. Symfoni nr. 5, version 1

– blad 1v: t. 216-279 med overskrift *Grave*; dateret efter sidste takt: *8 Juni. 31*

– blad 2r: ubetegnet partiturside i renskrift [Strygekvarteret nr. 2, sats I]

– blad 2v: t. 427-445 med overskrift *Symfoni 5 a la russe (III Forandring)*

– blad 3r: t. 351-356 + t. 463-520 + en snes til dels overstregede, ikke anvendte takter; overskrift: *Til Koda over alle Themaer – Scherzoso*; dateret: *10/7 31*

– blad 3v: 3 takter efter t. 520 (som ikke blev anvendt) med overskriften *efter Scherzo* + optegnelser om værkets form, opførelser af tidligere versioner og titelforslaget *À la russe Symfoni No 5 i een Sats.*

– blad 4r: t. 190-195 med overskrift *Afslutning af Sidethema I* + t. 212-217 med overskrift *Afslutning paa Sidethema II* + ikke anvendt blæsermotiv

– blad 4v: t. 207-208 + t. 216-217 + 9 ikke benyttede, overstregede takter

RLS 17,7:

– blad 1v: t. 386-417 + notater om fortsættelsen; en påtegning midt på siden: *No 2. Funebre. Partiturskitze* har ingen relation til denne symfoni.

D2. Partiturskitsefragmenter; blæk.

Findes på RLS 17,7 [blad 1r + blad 2]

– blad 1r: t. 469-506

- blad 2r: t. 457-463 med overskrift *NB Husk Side 65 er paa det foregaaende Ark* [= RLS 17,7 blad 1r] + skitser til t. 527 betegnet *Slutningen NB*
- blad 2v: t. 507-509 + ufuldstændig partiturside i renskrift [Symfoni nr. 8, sats I], som fortsætter blad 2r, i alt 13 takter (på 'hovedet').

Kommentar.

Skitserne under **D1** omfatter i alt følgende takter: 190-195, 207-208, 212-279, 351-356, 386-417, 427-445, 463-520; som partiturskitse (**D2**) foreligger kun t. 457-463, 469-509 samt t. 527.

E. Partiturfragmenter (1931)

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling.

E1. RLS 17,8. Autograf; renskrift med blæk og med rettelser og tilføjelser i autograf med blyant
Overskrifttitel første side (overstreget): *Symfoni Nr. 5. (à la russe.) / I.* [i.e. sats I]; – midt på siden to titelforslag med blyant: *Sommer-Sagn-Drama / Sommersagn-drama*

Dateret på første side for oven til venstre: *8/6 31.*

Påtegnet første side: *Skal omskrives og kompletteres med de tre manglende Takter*

4 blade, 34,5 × 27 cm; 8 beskrevne sider, pagineret 1-8.

Indhold: t. 6-30, 34-51, (1 takt), 52-66

E2. RLS 17,9. Autograf og afskrift [Constance Langgaard]

Overskrift: *Lento misterioso. ("Sonate")*

Udateret.

2 blade, 35 × 26 cm; 4 beskrevne sider, pagineret 1, 1-2, (1 side med omslagstitel uden relation til nærværende værk)

Indhold: Den første side pag. 1 indeholder uidentificeret partituropstilling med "Chor", men uden noder; de følgende 2 sider pag. 1-2 rummer påbegyndt partitur til Symfoni nr. 5 i form af partituropstilling og taktstreger, men kun t. 1 er udfyldt med noder (i Constance Langgaards håndskrift).

Kommentar.

E1 er de oprindelige 8 partitursider af kilde **A**. Et stykke henne i renskrivningsprocessen opdagede RL, at han var kommet til at springe 3 takter over, jfr. notatet om de "tre manglende Takter" i.e. t. 31-33. Han udarbejdede derfor nye, renskrevne sider til erstatning for partiturets første 8 sider, idet han samtidig besluttede at tilføje 5 indledende takter (t. 1-5) og at udelade en takt mellem t. 51 og 52; desuden foretog han instrumentationsændringer i t. 53-56 (hvilket ses som rettelser i **E1**).

F. Orkesterstemmer (1937)

Danmarks Radio, Nodebiblioteket, registreringsnr. 3870.

Afskrift (usigneret); blæk. Blæsere, slagtøj og strygernes primostemmer er udskrevet af én kopist, mens doubletstemmer er i en anden håndskrift.

Overskrifttitel (på stemmernes side 2): *Symfoni No 5*; første side var opr. kun forsynet med instrumentangivelse og stemplerne *Danmarks Radio* og *3870*; senere blev de fleste stemmer forsynet med påklæbet, fotokopieret mærkat med titlen: *Rued Langgaard / Symfoni No. 5 "Steppenatur" / op. 9 (1918 – revid. 1931) (2. version)*

Omfatter 22 blæserstemmer, 1 pauke, 2 slagtøj, 1 celeste samt 13 strygerstemmer (4 3 2 2 2)

Kommentar.

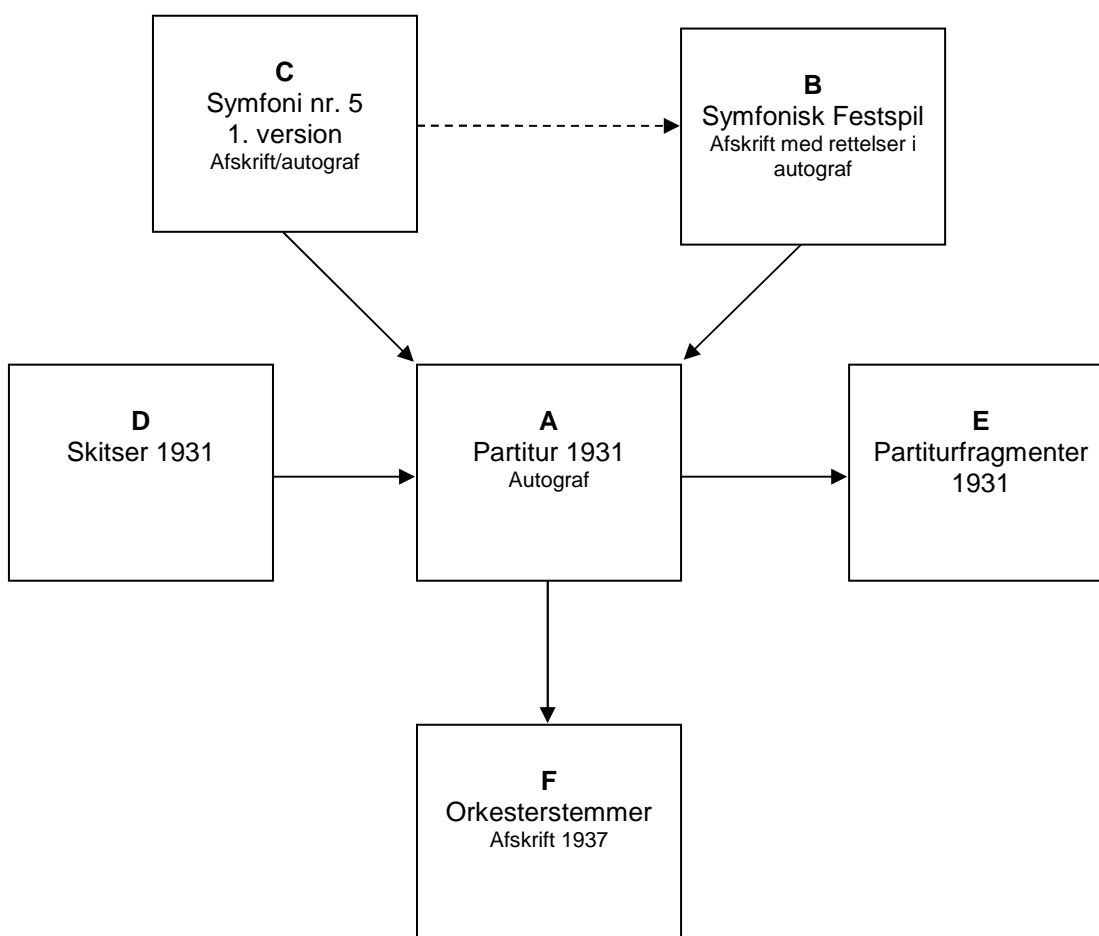
Stemmesættet udskrevet i 1936 eller 1937 til brug for uropførelsen 8. juli 1937. Trompetstemmerne er udskrevet i **B**, selv om partituret foreskriver F-instrumenter. Det fremgår af musikersignaturer i stemmerne, at sættet også har været anvendt så sent som i 1991 og 1999 ved cd-indspilninger. Ved disse sene opførelser har stemmesættet været suppleret med fotokopierede strygerstemmer. Spilletiden 21 minutter er angivet i flere stemmer og hidrører utvivlsomt fra uropførelsen. Stemmerne rummer få tilføjelser og enkelte rettelser af fortegn, som er indført af musikerne. Det er sandsynligvis RL, som har forsynet tr 3-stemmen med udskriften *Symfoni No 5*, men bortset herfra kan hverken hans eller Grøndahls håndskrift identificeres i materialet.

Parallele passager i kilderne A, B og C

Oversigten over parallelle taktgrupper i partiturerne **A**, **B** og **C** anskueliggør afhængighedsforholdet mellem den her udgivne 'version 2' (partitur **A**) og de to tidligere versioner af værket repræsenteret ved partiturerne **B** og **C**. De passager fra **B** og **C**, som genbruges i version 2, fremstår i mange tilfælde i **A** i revideret form eller omskrevet med andre nodeværdier. Derfor stemmer antallet af takter i parallelle passager ikke altid overens. En sammentælling viser, at 335 af den her udgivne versions i alt 532 takter kan føres direkte tilbage til de to forgængerversioner **B** og **C**. Det nykomponerede materiale (1931) udgør med andre ord omkring 37 %.

<i>Symfoni nr. 5, version 2</i> Kilde A	<i>Symfonisk Festspil</i> Kilde B	<i>Symfoni nr. 5, version 1</i> Kilde C
1-5	–	1-5
6-10	1-5	6-10
11-114	9-112	14-60, 64-121
115-189	113-187	–
190-276	–	–
277-350	335-402	–
351-355	–	–
356-384	–	124-156
385-391	–	–
392-395	244-251	219-226
396-411	–	–
412-427	282-334	257-305
428-445	–	–
446-460	–	351-369
461-503	–	–
504-505	–	456
506-520	–	–
521-526	–	449-450, 453-456
527-532	–	–

Kildeafstamning (stemma)

Redaktionsgrundlag

Udgaven er baseret på værkets hovedkilde, autografpartituret kilde **A**. Komponistens korrektioner og tilføjelser heri respekteres. De af dirigenten Launy Grøndahl indføjede justeringer af dynamik og tempi lades ude af betragtning i udgaven, men beskrives i noteapparatet. De foregående versioner af værket, repræsenteret ved partiturerne **B** og **C**, er konsulteret i tilfælde, hvor der er uklarheder i hovedkilden; det samme gælder de få skitser og fragmenter (**D-E**). Stemmematerialet (**F**) er uden kildemæssig værdi for udgaven.

Retningslinjer for udgaven

Udgiverens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Faste fortegn for klarinetterne er tilføjet af udgiveren. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triolangivelser samt manglende nodepunkteringer. Det samme gælder manglende bueafslutning efter sideskift i hovedkilden, såfremt der

ikke er tvivl om intentionen. Små justeringer af uegalt anbragte foredragsbetegnelser og dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

I tilfælde, hvor der er noteret to eller flere stemmer i samme system, er det komponistens praksis i dette partitur kun at angive løse fortegn én gang i takten, selv om et fortegn gælder for mere end én stemme i den pågældende takt. Supplerende fortegn er tilføjet stiltiende. I systemer, hvor to stemmer er noteret med halse op og ned, anfører Langgaard konsekvent, og i henhold til sin almindelige praksis, kun marcatoangivelser over den øverste stemme. Komplettering af understemmen er således foretaget uden typografisk markering.

Passager, der gentages, er redaktionelt kompletteret (vice versa) og notationsmæssigt egaliseret, med mindre den musikalske kontekst eller særlige afvigelser i notationen taler imod det. Det drejer sig om følgende passager (idet taktgrupper, som repeteres i umiddelbar forlængelse af første præsentation, ikke er nævnt her):

1-3 = 524-526

6-19 = 52-65 = 276-289

129-140 = 164-175

370-380 = 446-456 (transponeret)

472-486 = 489-503

Noter

Noteapparatet omfatter redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold som ikke er typografisk markeret i udgaven. Der henvises til hovedkilden **A** med mindre andet er nævnt. Dirigentnotater i hovedkilden, der skyldes Launy Grøndahl (LG) og som hidrører fra uropførelsen i 1937, er medtaget i noteapparatet til orientering, hvis de afviger fra eller supplerer RLs nodetekst. I et par tilfælde er det, som det fremgår af de pågældende noter, vanskeligt at afgøre, om det er LG eller RL, der har ført farvestiften. Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehuls-c'et' = c¹. I forbindelse med transponerende instrumenter refereres til noteret tonehøjde.

<i>takt</i>	<i>stemme</i>	<i>kommentar</i>
–	fl	RL foreskriver på første nodeside <i>picc</i> + 3 fl <i>grande</i> , men benytter intetsteds mere end 3 instrumenter; udgaven følger normal praksis og lader fl 3 alternere med <i>picc</i> (således også i F)
6	–	<i>sejgt</i> er med stor skrift og rød farvestift tilføjet af RL, sandsynligvis i forbindelse med uropførelsen 1937 (findes ikke i F)
17	tr 3, tbn 1	<i>mf</i> tilføjet af LG (RL?) uden at det oprindelige <i>f</i> er annulleret
20	ob 1-2, fg 1-2	LG har tilføjet <i>marc.</i> på node 1
21	cor 1-2	LG har tilføjet <i>marc.</i> på node 1 (ikke i cl 1-2)
41	tb	node 1: tilføjet i analogi med vcl og cb; RL har t. 40 tonen B med bindebue, men fortsættelsen i t. 41 (efter bladvending i A) mangler; det samme gælder E1
63	tr 3, tbn 3	LG har ændret <i>f</i> til <i>mf</i>
68	–	<i>sejgt energisk</i> er med stor skrift og rød farvestift tilføjet af RL, sandsynligvis i forbindelse med uropførelsen 1937 (findes ikke i F)
142	vl I	node 1: overflødig \sharp for a ² udeladt
	vl II	node 2: overflødig \sharp for h ¹ udeladt
143	vl I	node 1: overflødig \sharp for e ² udeladt
144	vl I	node 3: overflødig \sharp for e ² udeladt
148	vl I	LG har tilføjet \llcorner i taktens begyndelse
152	vcl	node 2: gentaget <i>p</i> udeladt
158	fg 1	node 1: overflødig \sharp for h udeladt
164-181	cel/pno	opr. noteret for celeste, men RL har tilføjet <i>eller Klaver NB</i>

175	cel/pno	node 1: overflødig \sharp for d^2 udeladt
178	cel/pno	node 3: samklangen cis^2-e^2 ændret til cis^3-e^3 i analogi med t. 172 og 175
181	str	“mep” (= <i>mp</i> ?) anført med rød farvestift overstrygerne af LG (RL?)
181-183	–	LG anfører “molto ritt.” i t. 181 og “Tempo” i ved begyndelsen af t. 183
194	–	<i>meget roligt</i> er med stor skrift og rød farvestift tilføjet af RL, sandsynligvis i forbindelse med uropførelsen 1937 (findes ikke i F)
196-197	vl I, II	LG mellem de to systemer: “sempre <i>pp</i> ”
204-205	–	LG anfører “molto tenuto - - -” ved begyndelsen af t. 204 og “Tempo” ved begyndelsen af t. 205
208	vl I, II, vla	<i>mf</i> rettet til <i>p</i> af LG
210	–	LG anfører “(molto <u>tenuto</u> ” ved begyndelsen af t. 210 og “il Tempo”) ved begyndelsen af t. 211
248	–	opr. angivet <i>Poco a poco stringendo</i> overstreget (findes ikke i F)
263	ob 2	node 3: overflødig \sharp for h^1 udeladt
264	vl I, II, vla	node 1: RL har sat en parentes omkring node 1 og skrevet <i>NB. Str.</i> over takten; meningen må være, at node 1 i disse stemmer kan udelades ad lib. for at undgå det vanskelige spring fra det høje leje i t. 263 (parentesen findes ikke i F); udeladt i udgaven
287	tr 3, tbn 3	<i>mf</i> tilføjet af LG (RL?) uden at det oprindelige <i>f</i> er annulleret
327	strygere	<i>tydelige stemmer</i> er tilføjet af RL i manuskriptet med rød farvestift over vl I
348-349	timp	de 2 takter var oprindeligt noteret meget svagt med blyant af RL; stemmeudskriveren (F) har været i tvivl om intentionen og kun noteret t. 348 og ladet t. 349 stå tom (to spørgsmålstejn over noderne i A skyldes antagelig kopisten); det er muligvis LG, der har tegnet noderne kraftigt op i A med blyant (orkesterstemmen i F er kompletteret med blyant)
356	–	\downarrow i metronomangivelsen rettet til \downarrow . uden typografiske markering
381	–	<i>2 x 3 Taktslag</i> udeladt
	vl II	LG har tilføjet marc. på node 1
385	–	<i>2 Taktslag</i> udeladt
392	–	<i>più mosso</i> tilføjet med blyant, antagelig af RL (findes ikke i F)
395	vl I, II, vla	LG har tilføjet <i>p</i> og forkortet kilen, så den kun dækker t. 394
399	fg 1	node 3 er i orkesterstemmen (i F) forsynet med ? og streget over med blyant; status for denne ændring er tvivlsom
401-407	fl	fl 2 ændret til fl 1 og fl 3 ændret til fl 2 (fl 3 spiller picc fra t. 407)
408-409	tb	noderne forsynet med marc. med blyant (LG)
428	–	LG anfører “string.”
429, 430	timp	node 1: fejlagtig nodepunktering udeladt
448	–	LG anfører “stringendo molto”
545	–	<i>3 Taktslag!</i> udeladt
457	–	<i>Taktslag 2 x 3!</i> udeladt
464	vl I, II	pause 1 + node 1-3: fejlagtigt trioltejn udeladt
472, 473	vcl, cb	marc. på punkteret fjerdedel findes kun i disse to takter, ikke i de følgende gentagelser t. 474-475, 489-492, 510-513; udgiveren har følgelig undladt redaktionel komplettering i disse passager
476	cel	ved celestens genindtræden er der ingen anmærkning om at stemmen i denne passage alternativt kan udføres på klaver (jfr. note til t. 164-181 ovf.)

Bendt Viinholt Nielsen, januar 2012

Nodeudgavens kolofon:

Rued Langgaard: Symfoni nr. 5, version 2 (BVN 216)

© 2014 Rued Langgaard Udgiven og Edition Wilhelm Hansen, København

BVN- numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værkfortegnelse*. Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgiven: Bendt Viinholt Nielsen.

Redaktionsassistent på nærværende udgivelse: Ole Ugilt Jensen.

Rued Langgaard Udgiven blev etableret i 2000 med støtte fra Carlsbergfondet.

Den her foreliggende udgivelse er støttet af Augustinus Fonden og Beckett-Fonden.

Denne udgave blev oprindeligt produceret og udgivet i 2012 af Edition-S, København.

Spilletid: ca. 18 minutter